

Eğitimi Geliştirme Bũrosu

İlköğretimde
SERBEST SEÇMELİ DERSLER
kılavuzu

ÜSKÜP, 2021

İÇERİK

Kılavuz ilkeleri	2
Serbest seçmeli ders türleri	5
Okuldaki serbest seçmeli derslerin belirlenmesi	6
Serbest seçmeli dersler için müfredat geliştirme	8
Serbest seçmeli derslerin seçimi ve organizasyonu	9
Öğretimin planlanması ve uygulanması	11
Öğrenci başarısını izleme ve değerlendirme	12
Ek I - İlk başta gösterilen ilgi için soru formu modeli	14
Ek II - Serbest seçmeli ders için müfredat hazırlama formu	16
Ek III - Serbest seçmeli bir dersin gerçekleştirilmesi için sınıfları planlama formu	19

KILAVUZ İLKELERİ

Serbest seçmeli dersler, her öğrencinin potansiyelinin gelişmesini sağlamayı ve öğrencilerin ileri eğitimde öğrenme ve bağımsız yönlendirme için motivasyonlarına katkıda bulunmayı amaçlar. Amaca ulaşmak için serbest seçmeli derslerin organizasyonu, planlanması ve uygulanmasında aşağıdaki esaslar izlenir:

1. Her bir serbest seçmeli ders, Ulusal İlköğretim Standartları tarafından belirlenen yeterliliklerin kazanılmasına katkıda bulunur.

Her bir serbest seçmeli ders, Ulusal Standartlarda yer alan belirli yetkinlikler (bilgi, beceri ve değerler/tutumlar) etrafında planlanır. Ulusal Standartların öğrencilerin ilköğretimde edinmeleri gereken yeterlikleri belirttiği göz önüne alındığında, bireysel serbest seçmeli derslerin her zaman öngörülen yeterlikleri tam olarak kazandırması değil, kazanımlarına katkı sağlaması beklenmektedir.

Ulusal Standartlardaki yeterliliklerin çoğu, zorunlu derslerin çalışılması yoluyla kazanılır, ancak bunların arasında, öğrenme sonuçları ve/veya zorunlu derslerin öğretim faaliyetleri tarafından tam olarak kapsanmayan bazıları da vardır. Zorunlu derslerin kısmen kapsadığı bilgi, beceri ve değerlere/tutumlara gerekli takviyeyi sunmaları serbest seçmeli derslerdendir.

2. Okul, öğrencilerin ilgi alanlarına göre serbest seçmeli dersler sunmaktadır.

Okul, öğrencilerin ilgi alanlarına göre, yaşlarına ve mevcut ihtiyaçlarına göre farklı kategorilerden çok çeşitli serbest seçmeli dersler sunmalıdır. Sunulan serbest seçmeli derslerin çoğu öğrenci için çekici olması özellikle önemlidir. Çekicilikleri, öğrencilerin onları ilginç, faydalı ve eğlenceli bulup bulmayacağına bağlıdır. Başka bir deyişle, serbest seçmeli dersler sadece odaklandıkları konu/içerik açısından değil, içeriklerin gerçekleştirilmesine yönelik genel yaklaşım açısından da zorunlu derslerden ayrılmalıdır.

Serbest seçmeli dersler öğrencilere bilişsel, duyuşsal, sosyal ve psikomotor alanlarda gelişim özelliklerine, potansiyellerine ve yakınlıklarına uygun olarak yeterlik kazanabilecekleri özel deneyimler sunmalıdır. Ayrıca, serbest seçmeli derslerin öğrencilerin diğer derslerde görünmeyen "güçlerini" ve becerilerini keşfetmelerini ve böylece sınıf arkadaşlarının önünde kendilerini kanıtlamalarını sağlaması beklenmektedir. Bu şekilde serbest seçmeli dersler öğrencilerin okula karşı olumlu tutumlarını geliştirmekte ve zorunlu derslerde daha başarılı olmaları için onları motive etmektedir. Diğer bir deyişle, okulun eğitim faaliyetini zenginleştiren ve öğrenciler tarafından ilgi çekici ve faydalı olarak algılanan ücretsiz seçmeli dersler, okulun genel çekiciliğinin gelişmesine katkıda bulunur ve okuldaki genel öğrenme iklimini iyileştirir.

3. Serbest seçmeli dersler dahildir.

Serbest seçmeli dersler tüm öğrencilere açık olmalıdır. Öğrencilerin belirli bir serbest seçmeli derse dahil edilmeleri için tek kriter, cinsiyet, etnik köken, yetenek, sosyo-ekonomik durum, sağlık durumu, zorunlu derslerdeki başarı ve/veya diğer farklılıklardan bağımsız olarak ifade edilen ilgidir. Gerçekleşmeleri sırasında her öğrencinin öğrenme stiline, öğrenme ve ilerleme hızına saygı duymak için açık bir alan olduğu göz önüne alındığında, serbest seçmeli dersler, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere olduğu kadar, yetenekli öğrencilere de çeşitli alanlarda destek olmalıdır.

Serbest seçmeli derslerde öğretim etkinliklerinin öğrencilere yönelik olması ve öğrenciler arasındaki farklılıklara tam saygı duyarak bireysel ihtiyaçları ile uyumlu olması özellikle önemlidir.

Bu, her öğrencinin yeteneklerini, potansiyellerini ve bilgilerini tanıması ve maksimum düzeyde geliştirmesi için bir fırsat sağlar. Aynı zamanda, böyle bir yaklaşım, öğrencilerin özgüvenlerinin gelişmesine, yeteneklerinin bir kerede verilmediğine ve kendi kendilerine çalışarak gelişebileceklerine inanmalarına da katkıda bulunur. Kendi yeteneklerine yönelik böyle bir tutum, öğrencilerin kendi özelliklerine ve yeteneklerine uygun gerçekçi hedefler belirlemelerine ve belirlenen hedeflere ulaşmakta zorlandıklarında kolay pes etmemelerine yardımcı olur.

Serbest seçmeli derslerin düzenlenmesi, farklı yıllardaki öğrencilerin aynı eğitim dönemi içinde bir araya gelmesini teşvik eder. Böyle bir yaklaşımın temel faydaları, karşılıklı işbirliği yoluyla "küçük" öğrencilerin "büyük" olanlardan öğrenmesini ve "büyük" öğrenciler arasında "küçük" öğrencilerle ilişkilerde sosyal sorumluluğun geliştirilmesini sağlamasıdır.

4. Serbest seçmeli dersler cinsiyete karşı duyarlıdır ve cinsiyet eşitliğini sunar

Serbest seçmeli derslerin çoğu cinsiyet eşitliliği sunabilir öyle ki kendi içeriklerinden açık bir şekilde var olan cinsiyet stereotipleri çıkaracak, bunun yerine hem kızların hem de erkeklerin tanımlanacağı pozitif model içeriklerini dahil edecek ve böylece cinsiyet eşitsizliğine karşı eleştirel yaklaşım için çağrıda bulunacaktır. Başka bir deyişle, mümkün olan her yerde cinsiyet normlarına katı bağlılığın, beklenti ve rollerin getirebileceği olumsuz sonuçlar hakkında serbest seçmeli derslerden faydalanılabilir, aynı şekilde cinsiyetin farklı değerlendirmede ve güç olarak esas alınamayacağı belirtilmelidir.

Ek olarak, sunulan serbest seçmeli dersler arasında bazılarının cinsel norm ve rollerinin sabit olmadığı, aralarında en fazla görülen cinsel esaslı şiddet gibi cinsel stereotiplerin ciddi bireysel ve toplumsal sonuçlara yol açabileceğini anlatan dersler olmalıdır. Verilen içerikler doğrultusunda bu gibi derslerin, cinsel yönelim de dahil olmak üzere her türlü cinsel ayrımcılığa karşı olumsuz tavrın gelişmesinin sağlanması beklenmektedir.

Cinsel eşitlik, cinsiyetine bakmaksızın bütün öğrencilerin bütün öğrencilerde serbest seçmeli derslere katılıma yönelik teşvikte bulunulmakla, daha doğrusu cinsiyetle ilgili beklenti stereotiplerin baskısından kurtulmakla sağlanabilir. Bunlar özellikle çevrenin cinsiyete has olarak gördüğü yemek yapma gibi şeyler için ve de spor-eğlence gibi cinsiyete bağlı ayırımın sözkonusu olduğu alanlarda daha fazla önem taşır.

5. Mümkün olduğunda, serbest seçmeli dersler öğrencilerde kültürlerarası yetkinlikleri geliştirir.

Okul, öğrencilerde kültürlerarası yetkinliklerin gelişimini teşvik etmek ve ülkemizin çok kültürlü / çok ırklı karakterini teşvik etmek için serbest seçmeli dersleri kullanmalıdır. Bu doğrultuda bir yaklaşım, çok kültürlü içerikli dersler sunmak ve böylece ülkemizde yaşayan farklı etnik toplulukların kültürlerindeki benzerlik ve farklılıkların anlaşılmasını sağlamaktır. Diğer bir yaklaşım ise, serbest seçmeli derslerin (önerilen derslerin en az yarısı) farklı eğitim dillerinde öğrenen öğrenciler arasında etkileşimi sağlayacak şekilde gerçekleştirilmesini düzenlemektir. Üçüncü yaklaşım, önceki iki yaklaşımın birleşimidir - çok kültürlü içerik içeren serbest seçmeli derslerin gerçekleştirilmesi, farklı eğitim dillerinden öğrenciler arasındaki etkileşim yoluyla gerçekleşebilir.

İlk yaklaşım, eğitim dili ne olursa olsun tüm okullarda uygulanabilir. Bu, her okulun, ülkemizde yaşayan tüm insanların kültürel/etnik özellikleri hakkında bilgi edinmeye ve farklı etnik kökenlere

mensup tüm vatandaşların ortak ilgi ve değerlerini vurgulamaya tamamen veya kısmen adanmış serbest seçmeli dersler sunması gerektiği anlamına gelir. Tabii ki, bazı serbest seçmeli dersler çok kültürlü içeriği içeremez (örneğin kimya veya fizik söz konusu olduğunda), ancak her okul tüm serbest seçmeli derslere çok kültürlü bir karakter vermek için her fırsatı değerlendirmelidir. Topluluklar ait oldukları kategoriye aittir. Aynı zamanda, diğer etnik topluluklar hakkında klişeleri teşvik etmek ve etnosentrizmi vurgulamak, yani diğer etnik toplulukların kültürel özelliklerine kendi kültürlerinin prizması aracılığıyla değer vermek için serbest seçmeli dersler yoluyla önlemek için okula bir sorumluluk yükler.

Diğer iki yaklaşım, yalnızca iki dilli ve üç dilli okullarda, serbest seçmeli derslerin büyük bir bölümünün farklı eğitim dillerinde öğrenen "karma" öğrenci gruplarıyla gerçekleştirilebildiği okullarda geçerlidir. Dilbilimsel olarak "karma" öğrenci gruplarıyla yaklaşımlar, etkinlikleri öğrenciler arasındaki etkileşimin sözlü iletişime fazla bağımlı olmamasına izin veren serbest seçmeli dersler söz konusu olduğunda (özellikle öğrencilerin "diğer" dil hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığı ortamlarda) uygulanması en kolay olanıdır). Bu yaklaşımlar, eğer dersler dilsel olarak dengeli öğrenci gruplarıyla gerçekleştiriliyorsa, etkinliklerin iki dilli yürütülmesine ilişkin kurallara ve eğitim diline, yani öğrencilerin etnik kökenine bakılmaksızın ilgili tüm öğrencilere eşit muameleye saygı duyularak gerçekleştiriliyorsa, etnikler arası entegrasyonu destekleyecektir.

6. Serbest seçmeli dersler zorunlu dersler kadar önemlidir.

Okul yönetimi ve öğretmenler, zorunlu derslerle aynı taahhülle serbest seçmeli dersleri uygulamaya kararlı olmalıdır. Öğretmenlerin, özellikle örgün eğitimlerinin dışında kalanlar söz konusu olduğunda, belirli serbest seçmeli dersleri uygulamak için yetkinliklerini güçlendirmeleri gerekir. Öğretmenler, işledikleri derslerin kapsamı dışında kalan alanlara ait tüm serbest seçmeli dersler için, dersin ilgili olduğu alanla ilgili ilgi ve ek bilgilere sahip olmalı, aynı zamanda bu derslerdeki dersleri uygulama yoluyla gerçekleştirmeye uygun becerilere sahip öğrenci odaklı etkinliklere dayalı modern yaklaşımlar olmalıdır.

SERBEST SEÇMELİ DERSLER TÜRLERİ

İlk öğretim döneminde (I-III sınıfları) serbest seçmeli dersler, öğrencilerle anlaşarak dersten sorumlu sınıf öğretmenin önderliğinde **serbest etkinlikler** şeklinde gerçekleştirilir. Serbest seçmeli ders için ayrılan sürede (haftada 2 ders saati), her öğrenci, hafta boyunca öğrendiklerine ek olarak gruptaki diğer öğrencilerle ne yapmak istediğini seçmeye teşvik edilir. Örneğin, bir grup öğrenci kendi seçtikleri bir konu üzerine çizim yapabilir, başka bir grup bir metni dramatize edebilir, üçüncü bir grup belirli bir müzik parçasıyla dans edebilir vb. Alternatif olarak, tüm sınıf aşağıdaki işlemlere sahip ortak bir etkinlik seçebilir:

- öğrencilerin **kişisel ve sosyal gelişimlerini desteklemek** (örneğin, sunulan çeşitli Yaşam Becerileri Eğitimi atölyelerinden biri),
- proje etkinlikleri ile bir dersten ya da birkaç dersi bağlayan konu hakkında bilgileri genişletme/derinleştirme. Örneğin bitkilerden herbarium oluşturma ve onların

adlarını yazma (doğal bilimler ve ana dili), ya da okulun alanlarını, rahlelerini, sandalyelerinin bilgilerini grafiksel olarak gösterme (Matematik ve Toplum)ve

- Bilgisayar çizim programlarını kullanma, klavye kullanma vb. gibi temel BİT becerilerinin geliştirilmesi.

İlköğretimin ikinci ve üçüncü döneminden (IV-VI ve VII-IX sınıfları) gelen öğrencilere dört serbest **seçmeli ders kategorisi** arasından seçim yapmaları sağlanır:

- (1) zorunlu konulardaki bilgileri **genişletmek/derinleştirmek için seçmeli dersler** (örnek: şiir çözümlene ve yazma, matematiksel-mantıksal akıl yürütme, çevre koruma, klasik kültür, tarih boyunca kadın, programlama, resim/heykel, solo şarkı söyleme, halk oyunları),
- (2) **müfredat dışı öğrencilerin ilgi alanlarını** destekleyecek seçmeli dersler (örnek: fotoğraf, bahçivanlık/bahçecilik, tiyatro atölyeleri, aşçılık, oymacılık, origami, modellik),
- (3) **öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişimlerini** desteklemek için seçmeli dersler (örnek: yaşam becerileri eğitimi, cinsiyet eşitliği eğitimi, çok kültürlü çalıştaylar, finansal okuryazarlık),
- (4) **seçmeli spor-rekreasyonel** dersler (örnek: futbol, basketbol, hentbol, voleybol, masa tenisi, yoga, Pilates, modern dans).

Bu tür derslerin listesi ilkokulun bir döneminden bir diğer dönemine göre farklılık gösterebilir, böylelikle öğrencilerin yaş farklarını ve Sınıf ile ders öğretmen kadrosunun olanaklarını takip etme imkanı sağlanır.

Öğrenciler bir öğretim yılı boyunca biri birinci, diğeri ikinci dönem için olmak üzere iki serbest seçmeli ders seçerler. Öğrencinin içinde bulunulan eğitim-öğretim yılı için seçeceği dersler farklı kategorilere ait olmalıdır. Ayrıca, aynı alandan farklı seviyelerdeki konular (örneğin, Programlama 1 ve Programlama 2) ile ilgili olmadıkça, bir eğitim döneminde öğrenci aynı konuyu iki kez seçemez. Ortak ilgi alanlarını paylaşan öğrenciler, aynı sınıfta (örneğin IVa), aynı yılın farklı sınıflarında (örneğin VI. aynı öğretim dönemi içinde farklı yıllarda (örneğin, VII - IX sınıfı). Bu nedenle seçmeli dersin gerçekleştirilmesinde tüm grubun birlikte ve sürekli olarak yer alması önemlidir.

OKULDA

SERBEST SEÇMELİ DERSLERİN BELİRLENMESİ

İlk öğretim döneminde serbest seçmeli derslerin sınıf içinde küçük gruplar halinde veya tüm sınıfla çalışma şeklinde düzenlenen serbest etkinlikler şeklinde gerçekleştiği göz önüne alındığında sınıf öğretmeni, öğrencilere iki tür çalışma arasında bir seçim sunar ve sınıftaki öğrencilerin çoğunluğunun ifade ettiği ilgiye göre serbest etkinlikler düzenler. Öğrenciler birlikte çalışmayı seçerlerse, kendilerine sunulan bir sonraki şey, etkinliğin kişisel ve sosyal gelişimi destekleme, proje faaliyetleri yoluyla bilgiyi genişletme / derinleştirme veya temel BİT becerilerini geliştirme işlevinde olup olmayacağını seçmektir.

¹ Spor kulüplerine ders dışı etkinlikler kapsamında katılan öğrenciler, aynı sporu seçmeli ders olarak seçemezler.

İkinci ve üçüncü öğretim döneminde ise açılacak olan serbest seçmeli derslerin listeleri öğrencilerin ilgilerine göre çok daha özel bir düzeyde ifade edilmiştir. Bu nedenle listeler ilköğretimin bir döneminden diğerine ve bir okuldaki diğerine farklılık göstermektedir. Bu, her okulun iki liste sunduğu anlamına gelir - biri ikinci sınıf öğrencileri için diğeri üçüncü sınıf öğrencileri için. Ayrıca her okul, her

eğitim-öğretim döneminde, listelenen dört kategorinin¹ her birinde en az üç seçmeli ders sunmakla yükümlüdür.

Teklif edilen öğelerin listesinin belirlenmesi, aşağıdaki adımlardan oluşan bir prosedürden önce gelir:

1. Bir anket yapın

Her öğretim yılının sonunda, okul, öğretmenler ve profesyonel ortaklar aracılığıyla, öğrencilerin serbest seçmeli derslerin her kategorisinin alanlarına / konularına ilgileri hakkında bir anket yürütür. Anket, her iki eğitim döneminden tüm öğrencilere verilen ve isimsiz olarak doldurulan bir anket şeklinde yürütülmektedir. Anket, dört kategorinin her birinde serbest seçmeli derslerin alınabileceği bir dizi alanın bir listesini sunar. Liste, okuldaki sorumlu kişiler tarafından öğretmenlerden gelen önerilere ve önceki nesillerde öğrencilerin seçtiği konulara göre hazırlanmıştır. Bilginin genişletilmesi / derinleştirilmesi kategorisinde beden ve sağlık eğitimi ve yabancı diller hariç tüm zorunlu derslerle (her zorunlu ders için en az bir seçenek) ilgili serbest seçmeli dersler bulunmalıdır. Ayrıca öğrencilere serbest seçmeli ders almak istedikleri diğer konuları/alanları ekleme fırsatı verilir. Ek I, öğrencilerin ilk ilgileri için bir model anket sağlar. Model yalnızca, çoğu durumda okulların, okulların özelliklerini (öğrenci ilgi alanları ve okul fırsatları) yansıtacak şekilde gözden geçirmesi gereken örnekler sunar.

2. Serbest seçmeli ders listelerinin oluşturulması

Anket sonuçları, öğrencilerin ve ebeveyn/velilerin görebileceği şekilde okul web sitesinde veya okul bülten panosunda yayınlanır.

-
2. İstisnalar, az sayıda öğrencisi olan ve öğrencilerle (yani ebeveynleri / velileri ile) mutabakata varılarak seçmeli ders listesinin daha sınırlı olabileceği okullardır.
 3. Müfredatın belirli bir eğitim döneminde uygulanmasının ilk yılında, anket sadece öğretmenler tarafından sunulan konuları/alanları içerir.
 4. Beden eğitimi ve sağlık eğitimi, spor-rekreasyon niteliğindeki seçmeli dersler için özel bir kategori olduğu için bu kategoriden hariç tutulmuştur.
 5. Yabancı dillerdeki (İngilizce ve ikinci bir yabancı dil) bilginin genişletilmesi, diğer serbest seçmeli derslerin gerçekleştirilmesinde bu dillerden alınan materyallerin kullanılmasıyla sağlanabilir. Yabancı dil öğreten öğretmenler, başka bir kategorinin serbest seçmeli dersinin sahibi olabilirler veya dilin kullanımını daha fazla içeren bir serbest seçmeli derisi gerçekleştiren bir öğretmenin destekçisi olabilirler.

Elde edilen sonuçlara dayalı olarak, iki eğitim dönemi¹ için serbest seçmeli ders listeleri oluşturulmakta ve özel dikkat gösterilmektedir: (1) belirli bir eğitim döneminden en az 15 öğrencinin aldığı alanları/konuları kapsayan tüm konuları içermesi. İlgisini ifade etmiş ve (2) her bir ürün kategorisi içinde en az üç ürün sunmuş olmalıdır. Listeler, bir önceki öğretim yılının 15 Nisan tarihine kadar okulun web sitesinde yayınlanır.

3. Serbest seçmeli derslerin gerçekleştirilmesi için öğretmen atanması

Oluşturulan serbest seçmeli dersler listesine göre (öğrencilerin gösterdiği ilgi doğrultusunda), öğretmenlerin gösterdiği ilgi ile ölçüsünde ve/veya uzman ve müdürün önerisi ile, öğretmenler

konseyi derslerin gerçekleşmesinde sorumlu olacak öğretmenleri belirler. Bu sırada, mecburi ders içeriklerinin genişletilmesi/derinleştirilmesinin gerçekleştirilmesi sadece ilgili alanlardaki ders öğretmenleri ile sağlanabileceği gerçeği göz önünde bulundurulur. Diğer kategorideki derslerde ise, öğretmenin başka alanlarda da becerisi var ise ve o alanla ilgili derslerin gerçekleştirilmesinde kendini geliştirmiş ise o öğretmenler kendi derslerinden olmayan başka derslerde de yer alabilir (örneğin doğal bilimler dersini veren öğretmen, modern dans veya maliye okuryazarlığı dersinden sorumlu olabilir). Öğrencilerin ilgi gösterdiği herhangi bir serbest seçmeli dersin gerçekleştirilmesi ile ilgili okulun öğretmeni yok ise, okul (belediyenin yardımı ile) başka okuldan öğretmen isteyebilir veya ilgili dersin gerçekleştirilmesini sağlayacak gerekli yeterliliğe sahip olan başka birini angaje edebilir.

SERBEST SEÇMELİ DERSLER İÇİN

MÜFREDATIN HAZIRLANMASI

Okulda serbest seçmeli derslerin gerçekleştirilmesi için seçilen öğretmenler, derslerine yönelik müfredat hazırlamakla görevlidir.¹

Müfredat formu (Ek II'de sunulmuştur) aşağıdaki bölümleri ve bileşenleri içerir:

1. bölüm: Ulusal Standartlarla İlişkisi

Bu bölüm, dersin gerçekleştirilmesi yoluyla geliştirilen Ulusal Standartların yeterliliklerini (yani dersin kazandırdığı bilgi, beceri ve tutumlar / değerler) listeler.

6. İkinci öğretim dönemi için yeni müfredata göre öğretim o dönemde yapılmaya başlandıktan sonra bir liste sunulur.

7. Birinci hariç tüm kategorilerden serbest seçmeli dersler hem ikinci hem de üçüncü öğretim döneminde açılabilir. O dersten sorumlu öğretmen her iki dönem için de tek müfredat sunabilir ve derslerin gerçekleştirilmesini planlarken öğrencilerin yaş özelliklerini dikkate almak gerekecektir.

2. bölüm: Öğrenme Sonuçları

Bu bölüm, konuları listeler ve her konu için, konunun çalışılması / takip edilmesiyle neyin başarılmasının beklendiğini ve nasıl yapıldığını gösteren aşağıdaki bileşenler belirlenir:

• **Bilgi/beceriler** (öğrencinin konuyu çalıştıktan/konuyu takip ettikten sonra bilmesi ve yapabilmesi beklenenler)

- **Tutumlar/değerler** (öğrencinin konuyu inceleyerek/takip ederek hangi tutum ve değerleri oluşturması gerekir)
- **İçerikler, terimler ve ders sayısı** (konuyu hangi içerikler oluşturur, öğrencilerin her içerikte öğrenmesi gereken anahtar terimler nelerdir ve her bir içeriğe kaç ders ayrılmalı)
- **Aktivite örnekleri** (Öğrencilerin belirli bir içerikle ilgili bilgi/beceri ve tutum/değer kazanacakları farklı türde etkinlikler)

Sorumlu öğretmen tarafından hazırlanan müfredat, mesleki danışmanlara sunulur ve onlarla birlikte formda belirtilen gereksinimlerle uyumlu hale getirilir. Bu sürecin tamamlanmasının ardından

müfredat, Mesleki Görüş için Eğitim Geliştirme Bürosu'na sunulur. Büro tarafından ifade edilen olumlu görüşten sonra, okul müdürü bunun gerçekleşmesini onaylar. Onaylanan dersler okul web sitesinde yayınlanır. Yayınları için son tarih, okul yılının başlamasından hemen önce 25 Ağustos'tur.

Okulun serbest seçmeli derslerinin listesi, daha önce başka bir okul için onaylanmış olanları içeriyorsa ve Eğitim Geliştirme Bürosu'nun web sitesinde listeleniyorsa, okul bu derslerin müfredatını indirebilir, web sitesinde yayınlatabilir (üstlenildiğine dair bir not ile) ve onlara uygun olarak öğretimi gerçekleştirebilir.

SERBEST SEÇMELİ DERSLERDE

SEÇİM VE ORGANİZASYON

Eylül ayının ilk haftasında her öğrenci (veli/ebeveyn desteği ile) okulun web sitesinde yayınlanan ücretsiz seçmeli dersler listesinden, içinde bulunulan eğitim-öğretim yılında okuyacağı/katılacağı konuları seçmelidir. İlk tercihi olan farklı kategorilerden iki öğeyi ve ikinci tercihi olan aynı veya diğer kategorilerdeki diğer iki öğeyi listeleterek seçimini yapar. Bu, okulun serbest seçmeli dersleri yarıyıl başına dağıtmasına ve öğrencileri ilk seçeneğe göre gruplara ayırmasına ve mevcut durumda belirli bir seçmeli ders için grup oluşturacak kadar ilgili öğrenci yoksa okul belirli bir seçmeli dersin gerçekleştirilmesi için yeterli mekansal koşulları sağlayamıyorsa ikinci seçeneği dikkate almasına izin verir.

Yapılan seçime göre öğrenci ataması yapılırken, belirli bir serbest seçmeli ders için grup/grupların aynı sınıfta (örneğin IVa), aynı yılın farklı sınıflarında (örneğin; örneğin VI. sınıf) veya aynı eğitim dönemi içinde farklı yıllarda (örneğin, VII - IX notu).

İki veya üç dilde öğretimin yapıldığı okullarda, serbest seçmeli derslerin en az yarısı, farklı eğitim dillerinden (bölge okulları aracılığıyla çok dilliliği sağlayan bu okullar hariç) dilsel olarak dengeli "karma" öğrenci grupları ile gerçekleştirilir. Dilsel olarak "karma" gruplarla çalışmak için en uygun olanın, yalnızca öğrenciler arasındaki sözlü iletişime dayanmayan etkinlikleri içeren seçmeli dersler olduğu akılda tutulmalıdır. Bu nedenle, örneğin, şiir analiz etme ve yazma veya finansal okuryazarlık ile ilgili seçmeli derslerin uygulanması, programlama ve sanatla ilgili seçmeli derslerin ve uygulanması çok daha kolay olan spor-eglenme amaçlı derslerin aksine, bu tür gruplarda uygulanması daha zordur. "karma Gruplar Her halükarda, seçmeli derslerin "karma" öğrenci gruplarıyla gerçekleştirilmesinden sorumlu, faaliyetleri iki dilli olarak, temsil edilen iki dile eşit muamele ile yürüten en az iki öğretmendir (temsil edilen her bir eğitim dilinden bir tane).

Serbest seçmeli derslerin başarılı bir şekilde düzenlenmesi ve gerçekleştirilmesi için okul gerekli fon ve materyalleri sağlamakla yükümlüdür. Örneğin, öğrenciler yemek pişirme veya bahçevanlık öğrenmekle ilgileniyorsa, okul yemek pişirme gereçleri ve mutfak eşyaları veya bitki dikmek ve yetiştirmek için araçlar ve diğer ekipmanlar sağlamalıdır. Ek olarak, okul, seçmeli dersler için müfredatın rehberliğinde, alanın optimal bir organizasyonunu yapmalıdır. Seçmeli derslerin ihtiyaç duydukları mekansal koşullara göre değişebileceği, bu nedenle bazı derslerin tamamen veya kısmen okul içinde (sınıf, spor salonu, okul mutfağı), bazıları ise açık havada (okul bahçesi, oyun alanı, spor) düzenlenebileceği unutulmamalıdır. Yarıyıldan sonra serbest seçmeli dersler düzenlenirken, her bir seçmeli dersin gereksinimlerine göre uygun mekansal koşulların sağlanması ihtiyacını okulun yönlendirilmesi önerilir.

Serbest seçmeli derslerin zamanlaması ve bunun için mekansal koşulların sağlanması ile ilgili komplikasyonları önlemek için, okulların hafta boyunca gerçekleştirilmeleri için sabit tarihler belirlemeleri beklenmektedir. Bu, programın aynı eğitim dönemindeki tüm sınıflar için geçerli olacak haftalık programda iki dönem (örneğin, Çarşamba günü beşinci saat ve Cuma günü ilk saat) içermesi gerektiği anlamına gelir. Bu, öğrencilerin sınıflarını terk etmelerine, yeniden gruplandırılmalarına ve serbest seçmeli bir derse katılmalarına izin verecektir. Aynı seçmeli ders için birkaç grup oluşturulmuşsa ve o ders için öğretim sadece bir öğretmen tarafından yapılıyorsa, okul hafta boyunca, tümü zorunlu derslerin öğretiminin bitiminden sonra, zorunlu ders içerisinde yer alan birkaç dönem belirler (ikinci öğretim dönemindeki öğrenciler için 5 saat, üçüncü öğretim dönemindeki öğrenciler için 6 saat).

ÖĞRETİMDE

PLANLAMA VE GERÇEKLEŞTİRME

Serbest seçmeli dersler, ilgili eğitim döneminden, gerçekleştirilmelerinden sorumlu olarak atanan öğretmenler tarafından yönetilir ve gerekirse diğer öğretmenler, ebeveyn/ veliler veya toplum gönüllüleri yardımcı olarak sınıfın çalışmalarına katılabilir. Konunun gerçekleştirilmesinden sorumlu öğretmen, müfredata göre planlama yapar.

Serbest seçmeli dersler için sadece derslerin gerçekleştirilmesi planlanır ve bu amaçla **Ek III'te** verilen form kullanılır. Forma göre öğretmen her konu için müfredatta belirtilen bilgi/beceri ve tutum/değerleri alır. Ardından, her saat için aşağıdakiler belirtilir:

- 1) dersin gerçekleşme **tarihi**,
- 2) Derste yer alması planlanan belirli **içerik ve terimler** (doğrudan müfredattan alınmış),
- 3) **ders senaryosu** - ders için planlanan öğrencilerin etkinliklerinin adım adım ayrıntılı açıklaması (zorunlu derslerden ders planlama senaryosu modeline göre)¹ ve
- 4) senaryoda açıklanan faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için **ihtiyaç duyulan** fonlar.

Belirli bir sınıfta öğretimin gerçekleştirilmesine ilişkin haftalık planlama, yalnızca serbest seçmeli derslerden derslerin gerçekleştirilmesi için sağlanan koşulları içerir (iki dönem - her ders saati için bir). Verilen bir serbest seçmeli dersin gerçekleşmesinin belirli bir sınıfla değil, farklı sınıflara/bölgelere ait olabilecek bir grup öğrenciyle ilgili olduğu ve aynı zamanda bir sınıftan öğrenciler için birkaç serbest seçmeli ders konulabileceği göz önünde bulundurularak, paralel olarak gerçekleştirilen haftalık planlamada, sadece bu derslerin gerçekleştirildiği dönemleri yazmak yeterlidir (örneğin, Çarşamba saat 3 ve Cuma saat 2). Serbest seçmeli derslerin gerçekleştirilme tarihlerinin (daha önce açıklandığı gibi) belirlenmesi önerilir.

Serbest seçmeli derslerin gerçekleştirilmesine, zorunlu derslerin gerçekleştirilmesi kadar ciddiyetle yaklaşılmalıdır. Bu konular öğretmenlere farklı öğretim yaklaşımlarını kullanma konusunda daha fazla özgürlük verir, ancak öğretimin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi ve beklenen öğrenme sonuçlarının elde edilmesi konusundaki sorumluluklarını azalttığı anlamına gelmez. Serbest seçmeli ders sunumunun öğrencilerin ifade edilen ilgileri esas alınarak yapıldığı ve bunların

⁹. Hem ikinci hem de üçüncü öğretim döneminde sunulan bir serbest seçmeli ders programı ise, ders senaryosunun her iki dönemdeki öğrencilerin yaş özelliklerine uygun etkinlikler ve bunların gerçekleştirilmesi için araçlar sağlaması gerekecektir.

gerçekleştirilmelerinin belirli alanlardan öğrencilerin ilgilerini tatmin etme işlevinde olduğu düşünüldüğünde, tüm öğrencilerin derslerde aktif aktörler olarak yer almaları gerekmektedir. İşbirlikli öğrenmeyi uygulamak çok önemlidir, aynı zamanda serbest seçmeli öğretimde bireyselleştirilmiş bir yaklaşım da önemlidir, çünkü belirli bir derse dahil olan her öğrencinin bundan faydalanması beklenir.

ÖĞRENCİLERİN BAŞARILARINDAN

İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Serbest seçmeli dersleri uygulayan öğretmenler, ilgili her öğrencinin ilerlemesini sürekli olarak izlemeli ve değerlendirmelidir. Öğretimin gerçekleştirilmesine başlamadan önce bile öğretmenler (varsa diğer ilgili uygulayıcılarla işbirliği içinde) öğrencilerin izlenmesinin yolunu planlamalıdır.

Öğretimin gerçekleştirilmesi sırasında öğretmen:

- Her öğrencinin **devamlılığını** izler ve kaydeder,
- Etkinlik sırasında her öğrencinin **çabasını** ve etkinliğin gerçekleşmesindeki katkısını izler
- Ortaya çıkan programın sağladığı bilgi, beceri ve değerleri / tutumları edinmede her öğrencinin **ilerlemesini** izler ve değerlendirir.

Öğrenci gelişiminin değerlendirilmesi, biçimlendirici değerlendirme ilkelerine dayanmalıdır. Bu, derslerin gerçekleştirilmesinde öğrencilerin kazanımlar ve bunları nasıl geliştirebilecekleri konusunda öğretmenden geri bildirim almaları gerektiği anlamına gelir. Aynı zamanda, öğrencilerin kendi ilerlemelerinin yanı sıra sınıf arkadaşlarının ilerlemelerinin değerlendirilmesine katılmaları sağlanmalıdır.

Serbest seçmeli derslerin toplam notu aşağıdaki gibi ifade edilen tanımlayıcı bir kategoridir: *Üstün, Yeterli veya Yetersiz olarak ifade edilen tanımlayıcı bir kategoridir.*² (a) düzenlilik, (b) katılım ve katkı ve (c) müfredatta belirtilen bilgi, beceri ve değerlerin / tutumların edinilmesinde ilerleme temelinde gerçekleştirilir.

- Yetersizlik notu, öğrenci derslerinde devamsız olduğu zaman (derslerin ¼ ten fazlasında gerekçesiz yer almaz) ve/veya ödevlerin çoğunu yerine getirmez ve/veya gelişim gösterip göstermediğine bakmaksızın etkinliğin başarıyla gerçekleşmesinde çaba sarfetmez.
- Yeterlilik notu, öğrenci derslerde düzenli olduğunda, hemen hemen her zaman ödev aldığı anda meşgul olduğunda ve sınıftaki etkinliklerin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesine katkıda bulunmaya çalıştığı anda, ancak beklenen sonuçlara ulaşmada gözle görülür bir ilerleme göstermediğinde verilir.
- **Farklılık gösterir** notu, öğrenci derslerde devamlılık gösterdiğinde, ders sırasında etkinliklerin gerçekleşmesinde emek haracığında, etkinliklerin gerçekleşmesinde gözle görülür katkı sunduğunda ve beklenen bütün sonuçların elde edilmesinde başarı gösterdiğinde verilir.

¹⁰ temel öğretim kanununun 138.maddesi yürürlükte olduğu müddetçe (Kuzey Makedonya Cumhuriyeti resmi gazetesi No.161/19 ve 229/20) serbest seçmeli derslerin sumatif notlandırılması sayısal notlara şu şekilde dönüştürülecektir: *Farklılık gösterir* 5 notuyla eşitlendirilir, *yeterlilik gösterir* 3 notuyla eşitlendirilir, *Yeterli değil* ise 1 notuyla eşitlendirilir.

Özet notları üçer aylık dönemlerde ve dersin gerçekleştirildiği yarıyıl sonunda verilir. Çeyrek için özet değerlendirmeye zorunlu olarak, öğrencinin belirli bir konu için beklenen öğrenme sonuçlarını elde etmesine yardımcı olması gereken iyileştirme yönergeleri eşlik eder. Öğrencinin eğitim-öğretim yılı boyunca okuduğu/takip ettiği iki dersin nihai özetleri sertifika ekinde yer alır.² Öğrenci, farklı eğitim dillerinden "karma" bir öğrenci grubunda serbest seçmeli bir ders okuduysa / katıldıysa, bu özellikle sertifika ekinde vurgulanır.

Ek I- Ön ilgi için soru formu modeli

(Soruların yanısıra, yan kırmızı harflerle soru formunun oluşturulması için gerekli ek yönlendirilmeler yazılıdır. Ek yönlendirilmeleri olmayan sorular bütün olarak alınabilir. Yönlendirilmeler, verilecek nihai soru formundan silinir)

ÖĞRENCİLER İÇİN ANKET

Anket, serbest seçmeli derslerin listesini oluşturmaya hizmet eder - hangi serbest seçmeli derslerin sunulacağı alınacak cevaplara bağlıdır.

Anket isimsiz olarak doldurulur - kimse adını ve soyadını yazmaz. Bu nedenle, her öğrenci gerçekten düşündüğü gibi yanıt vermelidir.

- Okuduğunuz sınıfı daire içine alın: IV V VI VII VIII IX
- Okulunuzun size serbest seçmeli ders olarak sunmasını istediğiniz en fazla üç zorunlu dersi çevreleyiniz
 - Makedon dili
 - Matematik
 - Doğa bilimleri
 - Tarih ve toplum
 - Teknik eğitim ve bilişim
 - Resim eğitimi
 - Müzik eğitimi
- Okulunuzun size serbest seçmeli ders olarak sunmasını istediğiniz en fazla üç alanı çevreleyiniz *(Okul, zorunlu derslere dahil olmayan içeriği gösteren en az beş farklı alan listeler. Aşağıda sadece birkaç olası örnek verilmiştir - belirli okul anketi, geçmişte ifade edilen öğrencilerin ve okulun / öğretmenin ilgi alanlarına göre uyarlanmalıdır. Sonunda öğrenciye ek bir şey önerme fırsatı verilir.)*
 - Roket modelleme
 - Kağıt figürler (origami, kağıt süsler, vb.)
 - Fotoğrafçılık
 - Tiyatro atölyeleri

- (5) oyma
- (6) Pişirme
- (7) Bahçecilik ve bahçecilik
- (8) _____ (ne olduğunu belirtin)

4. Okulun serbest seçmeli dersler sunmak istediği kişisel ve sosyal gelişimi desteklemek için en fazla üç alanı daire içine alın: *(Okul en az beş farklı alan listeler. Aşağıda sadece birkaç örnek verilmiştir - belirli okul anketi öğrencilerin geçmiş ilgi alanlarına ve okulun / öğretmenin yeteneklerine göre uyarlanmalıdır. Son olarak, öğrenciye daha fazla bir şey önerme fırsatı verilir.)*

- (1) Çatışma çözümü
- (2) Finansal okuryazarlık
- (3) Çok kültürlü çalıştaylar
- (4) Kişilerarası ilişkiler kurmak
- (5) Cinsiyet eşitliği eğitimi
- (6) _____ (ne olduğunu belirtin)

5. Okulun tüm ilgili öğrenciler için serbest seçmeli ders olarak sunmak istediği en fazla üç spor-eğlence etkinliğini tamamlayın: *(Okul, en az beş farklı aktivite türü listeler. Aşağıda sadece birkaç örnek verilmiştir - belirli okul anketi, öğrencilerin geçmişte ifade edilen ilgi alanlarına ve okul / öğretmen fırsatlarına göre uyarlanmalıdır. Son olarak, öğrenciye daha fazla bir şey önerme fırsatı verilir.)*

- (1) hentbol
- (2) Voleybol
- (3) Masa tenisi
- (4) Badminton
- (5) Yoga
- (6) Hip-hop
- (7) _____ (ne olduğunu belirtin)

İŞBİRLİĞİNİZ İÇİN TEŞEKKÜRLER

Ek II - Serbest seçmeli ders müfredatı hazırlama formu

(Müfredatın her bir unsuruna ek olarak, hazırlanması için ek talimatlar kırmızı harflerle yazılmıştır. Talimatlar, müfredatın son versiyonundan silinir.)

Serbest seçmeli ders: XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX (dersin adını yazın)

ULUSAL STANDARTLARLA İLİŞKİ

ZORUNLU DERSLERDEKİ BİLGİLERİN GENİŞLETİLMESİ/DERİNLEŞTİRİLMESİ İLE İLGİLİ SERBEST SEÇMELİ DERSLER İÇİN :

Müfredat, aşağıdaki Xxxxxxxx alanından ilgili yetkinlikleri içerir (dersin ait olduğu alanı yazın):

Öğrenci şunları bilir ve/veya şunları yapabilir:

--	--

Öğrenci şunları anlar ve kabul eder:

--	--

Müfredat, Ulusal Standartların aşağıdaki alanlarında ek ilgili yetkinlikleri içerir:XXXXXXX

Öğrenci şunları bilir ve/veya şunları yapabilir:

--	--

Öğrenci şunları anlar ve kabul eder:

--	--

DİĞER KATEGORİLERDEN SERBEST SEÇMELİ DERSLER İÇİN:

Müfredat aşağıdaki alanlarda ilgili yetkinlikleri içerir: Xxxxxxxx (dersin ilgili olduğu alanları yazın):

Öğrenci şunları bilir ve/veya şunları yapabilir:

--	--

Öğrenci şunları anlar ve kabul eder:

--	--

ÖĞRENİM SONUÇLARI

Konu 1. XXXXXXXX (konunun başlığını yazılır):

Bilgi/beceri: (konu üzerinde çalışılırken öğrenilmesi beklenen bilgi/becerileri belirtmek için yukarıdaki veya benzeri ifadeleri kullanın)

- ... arasındaki farkı anlar / ... arasında bir fark yaratır.
- Tanımlayabilir / tanıyabilir ... / Açıklayabilir ...
- Yapabilmek
- Nasıl olduğunu anlar...
- Bunun farkına varır ...
- Bunu biliyor / Onları biliyor ...
- Bilgisine sahip ...

Tutumlar/Değerler: (Yukarıdaki veya benzeri ibareler, konu üzerinde çalışırken kazanılması beklenen tutumları/değerleri belirtmek için kullanılır)

- ... saygılar

- ... düşünür
- ... kabul eder/ in önemini kabul eder
- aktiviteleri almaya hazırdır
- e yönelik eleştirel/pozitif/negatif tavrı vardır
- ... kınar
- olduğuna inanır
- destekler
- anlar
- ...için gayret gösterir

İçerik (ve tanımlar) ve ders sayısı

(Konuya ait en az iki içerik belirtiniz. İçeriğin altında parantez içinde anahtar terimler listelenmiştir. Sonunda konu üzerinde çalışmak için gereken saat sayısını belirtiniz)

Etkinlik örnekleri: (Her içerik için daha fazla örnek sağlar. Verilen örnekler yukarıdaki tüm bilgi/beceri ve tutum/değerleri kapsamalıdır)

- ...
(.....)
ders sayısı: X

-
-

- ...
(.....)
ders sayısı: X

-
-

Dersteki diğer tüm konularla aynı şekilde devam eder.

Ek III - Serbest seçmeli dersin gerçekleştirilmesi için ders planlama formu

(Planlama formunun her bir unsuruna ek olarak, hazırlanması için ek talimatlar kırmızı harflerle yazılmıştır. Talimatlar, planlamanın son versiyonundan silinir.)

Serbest seçmeli ders:XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX *(dersin adını yazın)*

Konu 1. XXXXXXXXX (konunun başlığını yazın):			
Bilgi / beceriler: (ders müfredatından alınmıştır)			
•			
Tutumlar / Değerler (ders müfredatından alınmıştır)			
•			
İçindekiler (ve tanımlar) <i>(ders müfredatından indirilmiştir)</i>	gerçekleşme tarihi <i>(verilen içeriğin çalışması için planlanan her dersin tarihini belirtin)</i>	Ders senaryosu <i>(Belirli tarih için belirtilen sınıfta gerçekleştirilecek etkinlikleri adım adım listeleyn. Listelenen etkinlikler, müfredatta verilen etkinlik örneklerinin ayrıntılı bir şekilde işlenmesi olabilir, ancak tamamen yeni de olabilir.)</i>	Araçlar <i>(belirli ders etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan her şeyi listeleyiniz)</i>
•		• •	•
		• •	•

Programın diğer tüm konu ve içerikleri ile aynı şekilde devam eder.